

A bolgár Krisztus

Georgi Markovszki regénye

Georgi Markovszki negyvennyolc éves. A hatvanas évek végén indult bolgár prózaíró nemzedék meghatározó egyénisége. Több novelláskötet után 1978-ban jelent meg az író első regénye, a *Huncut Petar*, mely azóta (hogy a kritikusi ellenvéleményeket is lefegyverezze) négy kiadást ért meg – a legutóbbi százezer példányban került a könyvesboltokba. Magyarul a szerzőtől eddig három elbeszélés olvasható.

Új hangú, új stílusú, rendhagyó regény a *Huncut Petar*. Rendkívül bolgár könyv, mely ugyanakkor a világkultúra értékeiből is építkezik: a Biblia, Naszreddin Hodzsa, Ravasz (Huncut) Péter történeteiből. A soksíkú regény egyik vonala a bolgár (balkáni, s többször magyar vonatkozású) történelem. *Huncut Petar* a bolgár Krisztus, születése egybeesik a török rabság kezdetével. Bár születésről nemigen lehet beszélni, hiszen József (Joszif), az ács és Mária, a felesége a folyóból menti ki a magára hagyott csecsemőt, s fogadja fiúkká Péter-napon. Keresztapja az a Todor bíró, ki később török hitre térvén fő üldözője, majd elveszejtője lesz. *Petar* előbb apja mesterségében tesz szert hírnévre. Később igazságkéréső, igazmondó beszédével, megleckéztetéseivel, oltalmazó tetteivel válik híressé. Keresztelő Szent János a történetben Ivan Rilski.

Tanítványai megannyi létező vagy kitalált, de a bolgár történelemre s a bolgárságra jellemző típus, egyéniség. Jézus-Petarra legendás-népmesei csodái-csínyei után, tudjuk, halál vár. A tanítványok a keresztfeszítés után vagy rabságra jutnak, vagy hősként hullanak el a magyar, a román, az albán, a szerb történelem csatáiban.

A krónikás egy szegény korabeli pap, kinek „anyji jutott”, hogy megörökítse *Petar* életét és cselekedeteit, halhatatlanságának (elő)történetét. A bolgárságot hősnének örök példája tartja életben, s menti át majd a sötét századokon.

A gazdag és pontosan leírt történelmi eseményeket szárazon, puritán módon adagolja háttérként az író. A valóságos történelmi eseményeket megelőző szereplők között ott találjuk a tanítványokat, s a bibliai mondakör más alakjait is, kik éppen a Jézus-történet vonalán válnak a szemünk előtt a bolgár népköltészet ismert alakjaivá.

Petar 33 évét nem „csupán” a sorsfordító történelmi időben éli le, de a néprajzilag aprólékosan hiteles mindennapok szokásaiban is. Amennyire misztikus, annyira földi, esendő is. Az író regénye szövegébe beleszövi a régi bolgár irodalom legszebb fennmaradt szövegelemeit is. Idézi a későbbi nagy utódok, a 18–19. század kiemelkedő alakjainak szavait is.

Kiszámolókkal, nyelvtörőkkel, népdalokkal, ráolvasásokkal, népi hiedelmek, szokások leírásával sokasított, archaikus, népi vagy éppen vulgáris szavakban, nyelvi fordulatokban, bibliai és istentiszteleti szövegekben gazdag nyelv Markovszkié, amely imitálja a szóbeli elbeszélést, a ballada stílusát.

...A gondolat tisztaság, a fegyelmezett szerkesztés Markovszki prózaművészetében újabb jelentős eredményekhez vezetett. 1985-ben megjelent *Az író és a Halál* című regénye, amely még ha keltett is indulatokat az irodalmi életben, ismét sikert hozott írójának.